



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 12. 2013, č. j. 30666/13/5000-14402-704389, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 8. 1. 2015, č. j. 59 Af 23/2014 – 72,

t a k t o :

- I.** Žalobkyni **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II.** Kasační stížnost **se zamítá**.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou ze dne 21. 2. 2014 se žalobkyně domáhala zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 12. 2013, č. j. 30666/13/5000-14402-704389, jímž bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Finančního úřadu pro Liberecký kraj, územního pracoviště v Jilemnici, ze dne 8. 4. 2013, č. j. 539693/13/2605-05702-603261, kterým byla žalobkyni vyměřena daň z nemovitosti na rok 2013 ve výši 22 026 Kč. Na výzvu Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“), k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu reagovala žalobkyně žádostí o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od soudních poplatků, a to i se zpětnou účinností.

[2] Žalobkyně na výzvu krajského soudu předložila vyplněný standardizovaný formulář „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ (dále jen „standardizovaný formulář“). V něm uvedla, že má příjmy z podnikání (obchodní činnosti), přičemž výše jejích příjmů za rok 2013 činila 86 286 Kč, což doložila daňovým přiznáním. Dále uvedla, že v letech 2005 až 2013 činil její průměrný roční příjem 130 037 Kč. Žalobkyně rovněž uvedla, že nemá majetek větší hodnoty, který by mohl být zpeněžen a použit k zaplacení soudních poplatků a právního zastoupení, neboť její veškerý majetek větší ceny včetně účtů je obstaven nezákonně prováděnými exekucemi, které jí brání v jakékoli dispozici s ním, a proto jej v prohlášení neuvedla, neboť nemá žádný vliv na výši jejích skutečných disponibilních příjmů. Z žalobkyní doložených rozpisů bezhotovostní platby SIPO dále vyplývá, že v posledním dokládaném období (květen a červen 2014) činily její náklady na bydlení částku 13 402 Kč měsíčně. Konečně rovněž uvedla, že má dluhy ve výši cca 320 000 Kč kvůli nutnosti uhradit pohledávky na daních z nemovitostí, daňové nedoplatky, příslušenství daně, náklady civilního řízení a náklady na pohřeb sestry. K prohlášení byla přiložena kopie daňového přiznání žalobkyně k dani z příjmů fyzických osob za rok 2013, kopie rozpisů bezhotovostní platby SIPO za období od ledna 2013 do června 2014 a žalobkynino čestné prohlášení společně se závazkem splácení doplatku faktury ve výši 14 699 Kč za převoz a pohřbení zemřelé E. H.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 26. 8. 2014, č. j. 59 Af 23/2014 – 51, rozhodl tak, že z důvodu neúplnosti tvrzení ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal a její návrh na ustanovení advokáta zamítl. Proti tomuto usnesení brojila žalobkyně kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 22. 10. 2014, č. j. 6 As 238/2014 – 16, odmítl pro opožděnost.

[4] Výzvou ze dne 10. 12. 2014, č. j. 59 Af 23/2014 – 67, krajský soud žalobkyni opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku, přičemž ji rovněž v souladu s § 9 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), poučil, že pokud nebude soudní poplatek ve stanovené lhůtě uhrazen, řízení zastaví. Žalobkyně reagovala žádostí ze dne 2. 1. 2015, v níž opakovaně žádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů na základě nového skutkového i právního stavu. Uvedla, že bez své viny objektivně nemohla soudní poplatky zaplatit, což prokáže v řízení o kasační stížnosti, jinak v řízení o ústavní stížnosti či stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva. Současně zdůraznila, že řádně a včas soudu prokázala a doložila rozhodnými údaji důvody pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

[5] Krajský soud v usnesení ze dne 8. 1. 2015, č. j. 59 Af 23/2014 – 72 (dále jen „napadené usnesení“), dospěl k závěru, že ačkoli se v citovaném podání žalobkyně dovolávala nového aktuálního stavu, žádné nové skutečnosti a důvody pro osvobození od soudních poplatků, na základě kterých by krajský soud mohl znovu zvážit její požadavek, neuvedla. Krajský soud již o žalobkynině žádosti znovu nerozhodoval a pro neuhrazení soudního poplatku za žalobu řízení dle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád

pokračování

správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 9 zákona o soudních poplatcích zastavil.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti napadenému usnesení včasnou kasační stížnost, v níž mu především vytýká, že se řádně nevypořádalo s jejím podáním ze dne 2. 1. 2015. Její žádost o osvobození od soudních poplatků stejně jako o ustanovení zástupce nebyla soudem řádně vyřízena, ač byla důvodná, což bylo soudu řádně a včas prokázáno. Krajský soud tak dle stěžovatelky vydal napadené usnesení na základě domněnek a v rozporu s řádně doloženým skutkovým a právním stavem, a to aniž se k tomu stěžovatelka mohla jakkoliv vyjádřit. Dodala, že její žaloba byla podána řádně, důvodně a včas. Současně požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro toto řízení.

[7] Žalovaný svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že se otázka posouzení podmínek řízení o kasační stížnosti částečně překrývá s posouzením její důvodnosti s ohledem na předmět přezkumu, kterým je usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku na výzvu učiněnou poté, co stěžovatelce nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku ani ustanoven zástupce, Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na zastoupení stěžovatelky advokátem.

[9] Podle § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. může usnesením předseda senátu řízení přerušit, jestliže zjistí, že probíhá jiné řízení, jehož výsledek může mít vliv na rozhodování soudu o věci samé nebo takové řízení sám vyvolá. První senát Nejvyššího správního soudu usnesením ze dne 4. 12. 2014, č. j. 1 As 196/2014 - 12, rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu předložil otázku: *„Lze považovat skutečnost, že stěžovatel napadá kasační stížností usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, samu o sobě za důvod k tomu, aby Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovateli zaplacení soudního poplatku za takovou kasační stížnost?“* Nejvyšší správní soud si je vědom, že budoucí závěry rozhodnutí rozšířeného senátu mohou dopadnout i na hodnocení existence podmínek řízení v této věci, nicméně rozhodl se nepřerušit řízení o stěžovatelčině kasační stížnosti do vydání rozhodnutí rozšířeného senátu o citované otázce vzhledem k tomu, že pokud jde o posouzení podmínek řízení, použil výklad **ve prospěch** stěžovatelky. S ohledem na předmět řízení netrval na zaplacení soudního poplatku ani na zastoupení advokátem, tudíž pokračováním v řízení za této situace nemůže dojít k nepříznivému zásahu do stěžovatelčiných práv. Ostatně lze předpokládat, že rozhodnutí rozšířeného senátu

Nejvyššího správního soudu vyzní buď tak, že v dané procesní situaci se soudní poplatek nevybere, anebo naopak, že za jistých okolností je třeba zaplacení soudního poplatku požadovat. Žádná z naznačených možností nemůže znamenat, že by byla stěžovatelka nyní zvoleným procesním postupem jakkoliv zkrácena.

[10] Přestože však zastoupení advokátem v tomto výjimečném případě z výše uvedených důvodů není podmínkou řízení, byl Nejvyšší správní soud povinen se zabývat žádostí stěžovatelky o ustanovení zástupce a hodnotit potřebu zastoupení stěžovatelky advokátem v řízení o kasační stížnosti. Z § 35 odst. 8 s. ř. s. vyplývá požadavek splnění dvou zákonných podmínek pro ustanovení zástupce v řízení, a sice nedostatek prostředků navrhovatele, který by odůvodňoval jeho osvobození od soudních poplatků, a dále nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele.

[11] Ze shora uvedených důvodů zde již Nejvyšší správní soud neposuzoval splnění první z uvedených podmínek. Zabýval se však splněním druhé z nich a dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatelky v kasačním řízení advokátem za účelem ochrany jejích práv prokázána. Kasační stížnost má v rámci daných možností požadované náležitosti a stěžovatelka v ní srozumitelně (byť stručně) vysvětlila, proč považuje usnesení krajského soudu za nezákonné; je také zřejmé, čeho se stěžovatelka domáhá. Ve věci se jedná o právně zcela přehlednou otázku týkající se osobních a majetkových poměrů stěžovatelky jako podmínky pro osvobození od soudního poplatku, potažmo tedy pokračování v řízení o původní žalobě, aniž by bylo zaplacení soudního poplatku vyžadováno. Nejvyššímu správnímu soudu nic nebrání, aby o stěžovatelkou formulované kasační stížnosti věcně rozhodl. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nevyhověl.

[12] Vzhledem k tomu, že napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zastavení řízení, bylo namíste podřadit námitky stěžovatelky pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Podle § 47 písm. c) s. ř. s. bude řízení zastaveno, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích platí, že nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení (zde žaloby), odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Podle § 9 odst. 3 téhož zákona soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen. V daném případě byla stěžovatelka výzvou krajského soudu ze dne 10. 12. 2014 řádně k zaplacení poplatku vyzvána, byla jí k tomu stanovena lhůta a byla poučena o následcích nesplnění výzvy.

[14] Jádrem stěžovatelčiny kasační stížnosti je námitka, že krajský soud řádně nevypořádal její opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ze dne 2. 1. 2015, kterou reagovala na uvedenou výzvu krajského soudu. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 67, k dané problematice vyjádřil následovně: „*Nejvyšší správní soud je toho názoru, že o podané žádosti o osvobození od*

pokračování

soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakovaním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“ Klíčové je tedy posouzení, zda stěžovatelčina opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 2. 1. 2015 obsahovala nové a dříve neuplatněné skutečnosti.

[15] Stěžovatelka sice žádost obecně odůvodnila novým skutkovým i právním stavem, avšak žádný konkrétní důvod pro své osvobození od soudních poplatků nespécifikovala ani své tvrzení nepodpořila novými skutečnostmi, pouze v obecné rovině přislíbila nemožnost zaplacení soudních poplatků prokázat při řízení o kasační stížnosti, případně v řízení o ústavní stížnosti či stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva.

[16] Stěžovatelčina žádost ze dne 2. 1. 2015 tak neobsahovala žádné nové skutečnosti, jež by odůvodňovaly nové rozhodnutí o ní. Proto nelze přisvědčit kasační námitce, že se krajský soud s tímto podáním řádně nevypořádal. Krajský soud tedy postupoval v souladu se zákonem, pokud s odkazem na danou absenci nových skutečností ve stěžovatelčině opakované žádosti již znovu o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval a napadeným usnesením řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil.

[17] Namítá-li pak stěžovatelka, že podmínky pro osvobození od soudních poplatků splňuje, je nutno poukázat na to, že o tom bylo rozhodováno již v dřívějších řízeních. Závěr, že stěžovatelka uvedené podmínky nesplnila, byl předmětem usnesení krajského soudu ze dne 26. 8. 2014, č. j. 59 Af 23/2014 – 51, vůči němuž stěžovatelka uplatnila své právo podat kasační stížnost, jež však byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, č. j. 6 As 238/2014 – 16, pro opožděnost odmítnuta. Jelikož vůči zmíněnému pravomocnému usnesení krajského soudu nebyl řádně podán opravný prostředek (opožděná kasační stížnost nemohla vést k věcnému zkoumání zákonnosti napadeného usnesení krajského soudu), je třeba z něj vycházet, a v tomto okamžiku zdejšímu soudu již nepřisluší jej přezkoumávat.

[18] Nelze se ztotožnit ani s tím, že by se stěžovatelka nemohla v průběhu řízení k věci vyjádřit. Ze spisu plyne, že všechny výzvy byly stěžovatelce řádně doručeny a krajský soud na procesní podání stěžovatelky reagoval. Otázku, zda byla žaloba stěžovatelky podána důvodně a včas v tomto řízení nebylo možno zodpovědět, neboť předmětem přezkumu Nejvyšším správním soudem je výhradně zákonnost usnesení o zastavení řízení krajským soudem pro nezaplacení soudního poplatku.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal namítané pochybení krajského soudu. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[20] Stěžovatelka podala současně s kasační stížností také návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud rozhodl o samotné kasační stížnosti v brzké časové souslednosti, proto již o tomto návrhu zvlášť nerozhodoval. Stěžovatelka jej ostatně podala toliko formálně, aniž uvedla byť jediný důvod zakládající jeho opodstatněnost.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Úspěšnému žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. března 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu